

Møte torsdag den 23. april 2009 kl. 10

President: Eirin Faldet

Dagsorden (nr. 72):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om valg til Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) (Innst. S. nr. 197 (2008–2009))
2. Innstilling frå næringskomiteen om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2006/123/EF om tjenester i det indre marked (tjenstedirektivet) (Innst. S. nr. 196 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 34 (2008–2009))
3. Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om pensjonar frå statskassa (Innst. S. nr. 195 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 46 (2008–2009))
4. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Rogaland fylke, Siri A. Meling, har tatt sete.

Representanten Robert Eriksson vil framsette et representantforslag.

Robert Eriksson (FrP) [10:01:15]: Jeg har gleden av å framsette et representantforslag på vegne av representantene Gjermund Hagesæter, Ulf Leirstein og meg selv om fritak av formuesbeskatning for formue som forvaltes av Overformyndertiet.

Presidenten: Representanten Kari Lise Holmberg vil framsette et representantforslag.

Kari Lise Holmberg (H) [10:02:04]: Jeg skal på vegne av representantene Bent Høie, Erna Solberg og meg selv levere et representantforslag om tiltak for redusert tilstrømning og økt utsendelse av grunnløse asylsøkere.

Presidenten: Representanten Elisabeth Aspaker vil framsette et representantforslag.

Elisabeth Aspaker (H) [10:02:28]: Jeg har den glede på vegne av stortingsrepresentantene Sonja Irene Sjøli, Inge Lønning, André Oktay Dahl og meg selv å fremme forslag om innføring av obligatorisk dødsstedsundersøkelse ved plutselig spedbarnsdød.

Presidenten: Representanten Borghild Tenden vil framsette et representantforslag.

Borghild Tenden (V) [10:03:14]: Jeg har den glede på vegne av representantene Lars Sponheim, Trine Skei Grande, Gunnar Kvasheim og meg selv å framsette et representantforslag om å klimavasker norsk lovverk og administrative ordninger.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:03:36]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om valg til Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) (Innst. S. nr. 197 (2008–2009))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2660)

Sak nr. 2 [10:03:54]

Innstilling frå næringskomiteen om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2006/123/EF om tjenester i det indre marked (tjenstedirektivet) (Innst. S. nr. 196 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 34 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 5 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på tallerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Gunvor Eldegard (A) [10:05:15] (ordfører for saka): Eit fleirtal i næringskomiteen innstiller på at tenstedirektivet skal innlemmas i EØS-avtala. Formålet med tenstedirektivet er å forenkla handelen med tenester, fjerna unødvendige handelshindringar, gjera det enklare å etablere firma, auka forbrukarvernet ved kjøp av tenester og skapa fleire arbeidsplassar.

Med vår opne økonomi er me avhengige av at den internasjonale handelen fungerer, slik at me kan sikra høg selskaping og verdiskaping. Det er det me byggjer velferda vår på. Frå norsk side er me difor tente med felles reglar som regulerer handel og tenester. Dette er spesielt viktig for alle norske bedrifter som opererer i ein internasjonal marknad.

I motsetning til mange andre EØS-land har Noreg eit relativt lite byråkratisk system for utanlandske firma som vil utøva tenester her. Dette betyr at dei endringar som direktivet vil medføra i norsk regelverk, er relativt avgrensa.

Men det er verdt å merka seg at administrative forenklingar vil gjera det enklare for norske firma som opererer i andre land som er langt meir byråkratiske. Dei kan m.a. nytta seg av dei nasjonale kontaktpunkta som no vert etablerte.

Tenestenæringar er veksande òg her i landet, og ein stadig større del av verdiskapinga skjer innan denne sektoren. Me er opptekne av at vårt næringsliv ikkje skal verta diskriminert ved at dei vert stilte overfor andre reglar enn det næringslivet har i dei landa me handlar med. Det vil tenestedirektivet bidra til.

Det er verdt å merka seg at marknadstilgjengen for tenesteytarar allereie er der på grunn av EØS-avtala. Dette betyr at etableringsretten og fri rørsle av tenester har vore norsk rett sidan 1. januar 1994. Så tenestedirektivet innfører ingen nye rettar, men regulerer dei rettane som allereie er der.

I debatten om tenestedirektivet har det kanskje vore meir fokus på dei sakene som ikkje vert regulerte av direktivet, enn på dei som faktisk vert regulerte. Det gjeld f.eks. sosial dumping. I tenestedirektivet vert det slått uttrykkelig fast at dette direktivet ikkje regulerer arbeidsrettslege reglar. Trass i det er det mange som er urolege for at direktivet vil føra til meir sosial dumping. Men det er utsendingsdirektivet som regulerer kva som lovleg kan krevjast av arbeidsrettslege reglar for utsende arbeidstakarar. Regjeringa sitt viktige arbeid mot sosial dumping i arbeidslivet kjem til å halda fram uavhengig av tenestedirektivet. Dette er viktig for Arbeidarpartiet.

Det er òg viktig å ha klart for seg at direktivet ikkje får verknad for korleis me organiserer og finansierer offentlege tenester. Stat og kommune skal framleis kunna bestemma om tenester skal privatiserast eller konkurranseutsettast. Direktivet pålegg oss heller ikkje å avskaffa monopol, og det hindrar oss ikkje i å rekommunalisera privatiserte tenester om me ønskjer det.

Aldri har vel eit direktiv vore så grundig behandla og utgreidd. Mange påstandar har vorte sette fram om tenestedirektivet, men gong etter gong har bekymringane vorte tilbakeviste. Det er faktisk innhenta ni eksterne utgreiingar om saka. LO har stilt fire sentrale spørsmål om direktivet. I den opne høyringa som komiteen hadde om saka, slo LO fast at dei er tilfredse med dei signala som Regjeringa har gitt i saka. Regjeringa har utarbeidd ei erklæring som understrekar at vår ambisjose politikk mot sosial dumping vil verta vidareført. Arbeidarpartiet hadde aldri gått inn for å innlemma direktivet i EØS-avtala dersom me var usikre på desse sentrale punkta.

Norske bedrifter konkurrerer i EU på ei rekkje område takk vera EØS-avtala. Mellom anna gjeld dette arkitekttenester, teknisk konsulentverksemd og rådgivingstenester. Tenestedirektivet vil gi våre bedrifter betre moglegheiter til å konkurrera om tenesteoppdrag i EØS-landa, samstundes som det vil gjera regelverket meir føreseieleg og betre enn det er i dag.

Kåre Fostervold (FrP) [10:10:19]: Tjenestedirektivet har hatt en lang og kronglete vei før det nå endelig har kommet frem til behandling i dag. Det har i forkant av behandlingen vært utført en lang rekke utredninger og hørin-

ger, samt at næringskomiteen selv har utført egne høringer og stilt Regjeringen en rekke spørsmål for å klarlegge konsekvensene av direktivet. Det er få saker som næringskomiteen har hatt til behandling, som er underlagt en så nitid granskning, og nå er det på tide å konkludere i saken.

De partiene som i utgangspunktet av ideologiske eller andre årsaker er imot tjenstedirektivet, vil alltid finne momenter i saken de kan peke på for å rettferdiggjøre overfor sine velgergrupper hvorfor de inntar et standpunkt som i ytterste konsekvens kan svekke hele EØS-avtalen.

Jeg er trygg på at vi nå har det beste utgangspunktet for å vurdere direktivets betydning for norsk lovgivning og arbeidsliv, og basert på disse opplysningene går Framskrittspartiet inn for å innlemme tjenstedirektivet i EØS-avtalen. Vi kan ikke ut fra den informasjonen som vi er gitt eller har innhentet i denne saken, se at det er utfordringer med direktivet som vil føre til store negative konsekvenser for det norske samfunnet.

I motsetning til Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ser vi mulighetene som direktivet gir for norsk næringsliv og mulighetene for nye norske arbeidsplasser. Tjenstedirektivet legger opp til å fjerne nasjonale hindringer for økt handel med tjenester samt å forenkle tilgangen til utenlandske markeder. Dette vil gi norske tjenesteleverandører like konkurransevilkår i et marked som er betydelig større en det innenlandske markedet. Norske bedrifter og arbeidstakere som allerede i dag leverer gode tjenester av høy kvalitet, vil i mange tilfeller være konkurransedyktige med tjenesteleverandører i andre land, og vil gjennom dette direktivet få de samme rammevilkår i vertslandene som det de nasjonale selskapene får.

Tjenstedirektivet er også viktig fordi det er med på å fremme økt konkurranse på en rekke områder. Og økt konkurranse er med på å øke kvaliteten blant tjenestetilbyderne. På den måten vil tjenstedirektivet bidra til å øke tilbudet til og kvaliteten for kunder og brukere samt bidra til økt grad av innovasjon innenfor tjenestesegmentet.

Økt handel på tvers av landegrensene har i alle år bidratt til økt velstand for de involverte parter samt styrket muligheten for at befolkningens demokratiske rettigheter har blitt styrket. Vi, som et rikt land, bør ikke dyrke proteksjonistisk tankegods for å holde utenlandske aktører vekk fra det norske markedet. Vi er et land som i høyeste grad nyter godt av de positive effektene av frihandel, og bør derfor også tilby markedsadgang for utenlandske selskaper som ser forretningsmuligheter i vårt marked.

Vi kan sammen med velutviklede EU-land bidra til å løfte en rekke tidligere østblokkstater ut av fattige kår ved å bedre tilgangen til våre markeder for deres bedrifter. Det er også slik at vi på grunn av den demografiske utviklingen i fremtiden vil være avhengig av utenlandsk arbeidskraft for å få samfunnets hjul til å gå rundt. At noe av denne arbeidskraften kommer i form av utenlandske selskaper, er en naturlig videreføring av den globaliseringen vi allerede er inne i.

Vi frykter ikke at arbeidet mot sosial dumping skal svekkes på grunn av dette direktivet og vil vise til vårt tidligere engasjement og forslag for nettopp å møte den utfordringen. Vi har alene, eller sammen med de andre oppo-

sisjonspartiene, foreslått en rekke konkrete og målrettede tiltak for å styrke dette arbeidet.

Det er ikke overraskende at regjeringspartiene Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet tar dissens i denne saken. Men det som er overraskende, er årsaken de oppgir for dissensen, for den er nemlig ikke av ideologisk karakter. Regjeringspartiene stoler ikke på de utredninger og forsikringer som deres egen representant fra Regjeringen legger frem for komiteen. Næringsministerens forsikringer om at bl.a. LOs krav og interesser i denne saken er ivaretatt, er ikke gode nok for Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Det kan jo bare bety at det eksisterer en tillitskrise blant partiene i Regjeringen, noe som er oppsiktsvekkende for en regjering som ber om fornyet tillit fra velgerne.

Det føre var-prinsippet som Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet her legger til grunn, på tross av de forsikringer som næringsministeren har gitt komiteen, er ikke et godt nok argument for å gå imot direktivet. En slik føre varholdning i saker der man ikke kan garantere for alle konsekvenser, vil jo over tid føre til en total handlingslammelse i Stortinget.

Martin Engeset (H) [10:15:39]: EUs indre marked har vært viktig for handelen mellom landene i Europa og dermed for europeeres og nordmenns velferd. Men de siste årene har det blitt tydelig at det indre marked trengte tilpasninger til den moderne økonomien. Mens tjenstesektoren står for 70 pst. av verdiskapning og sysselsetting i Norge og EU-landene, utgjør tjenester bare 20 pst. av handelen mellom land i det indre marked. Samtidig er det innen tjenstesektoren at det store flertall av nye arbeidsplasser skapes, både i Norge og det øvrige Europa. Tjenstedirektivet handler derfor om å gjøre det indre marked relevant for fremtidens verdiskapning, en målsetting Høyre stiller seg helhjertet bak. Med vårt meget begrensede hjemmemarked ville det være en dødslinje for fremtidig velferdsutvikling og vekst dersom selvberging skulle være ambisjonen.

Tjenstedirektivet er i bunn og grunn ikke spesielt vidtrekkende. Det gjør få eller ingen substansielle juridiske endringer i EØS-avtalens bestemmelser om fri flyt av tjenester. Det direktivet handler om, er å fjerne hindringer for dem som ønsker å levere tjenester i et annet land i EØS-området.

Det norske tjenstemarkedet er allerede i dag relativt åpent. Utenlandske tjenesteytere som vil delta på det norske markedet, møter få hindringer. Atskillig verre er det for norske bedrifter som ønsker å tilby tjenester i andre europeiske land. Karv om nasjonal godkjenning eller sertifisering kan gjøre det dyrt og komplisert å komme til på disse markedene. Tjenstedirektivet hjelper oss å bli kvitt slike hindringer. Med andre ord har Norge mye å tjene og lite å tape på tjenstedirektivet.

Høyre ønsker å legge til rette for fremtidens verdiskapning. Da må vi ikke legge hindringer i veien for norske bedrifter som ønsker å satse og tilby tjenester også i andre EØS-land. Vi er opptatt av at vårt næringsliv ikke skal bli diskriminert ved å bli stilt overfor andre regler enn næringslivet i de landene vi handler mest med. Det må være

like lett for Snøhetta å selge sine arkitekttjenester som det er for Ekornes å selge Stressless i andre europeiske land. Det er derfor Høyre har vært opptatt av å støtte tjenstedirektivet.

For Høyre har det vært forstemmende å se hvor villedende og uetterrettelig den offentlige debatten om tjenstedirektivet har vært. Påstander om at direktivet ville føre til privatisering av kommunale tjenester og utstrakt sosial dumping har blitt grundig tilbakevist av de eksterne utredningene som Regjeringen har bestilt.

Høyre er opptatt av å hindre sosial dumping, men vil peke på at sosial dumping foregår i Norge allerede i dag. Det er viktig å sørge for effektive virkemidler for å hindre sosial dumping, for ofte synes det som om Regjeringen i stedet foretrekker ren symbolpolitikk. Høyre vil advare mot enkelte av tiltakene Regjeringen har åpnet for å ta i bruk, som allmenngjøring av tariffavtaler. Det viktige i denne debatten er å sikre utenlandske arbeidstakere gode lønns- og arbeidsvilkår. Ved å kreve bruk av allmenngjøringsloven ødelegger man den frie avtaleretten og sørger for at det ikke skal være konkurranse på lønn. Dette svekker næringslivets rammevilkår og bidrar til mindre fleksibilitet for arbeidstakerne.

Vi har notert oss den ensidige erklæringen Regjeringen nå har presentert. Den fremstår i all hovedsak som et symboltiltak. Et sterkt og effektivt tilsyn med arbeidsgivere er det beste virkemiddelet for å unngå sosial dumping. Det er da også derfor Høyre i våre alternative budsjetter gjennom flere år har foreslått å styrke Arbeidstilsynet. Det er også beklagelig at regjeringspartiene avviste Høyres, Fremskrittspartiets og Venstres forslag om å utarbeide en sjekklister for oppdragsgivere for å sikre forsvarlige lønns- og arbeidsvilkår hos underleverandører.

Kreftene som ønsker å stoppe tjenstedirektivet, har snakket mye om fire dommer som nylig er kommet fra EF-domstolen. Dommene i Viking Line-, Laval-, Rüffert- og Luxembourg-sakene er mye omtalt, og det har vært hevdet at deres fjerning av diskriminerende arbeidslivs- og anbudsregler demonstrerer hvordan tjenstedirektivet vil fungere. Men det gjør de altså ikke. Dommene bygger ikke på tjenstedirektivet, av den enkle grunn at direktivet ennå ikke er trådt i kraft. Tvert imot vil tjenstedirektivet i sterkere grad legge politiske rammer for tolkningsvieren til EF-domstolen og atpåtill politiske rammer som den europeiske fagbevegelsen har hatt stor innflytelse på.

Etter å ha deltatt aktivt i debatten om tjenstedirektivet kan vi nå fastslå at kampanjen for at reservasjonsretten skulle tas i bruk, i realiteten hadde som mål å svekke EØS-avtalen. Høyre ser på EØS-avtalen som en avgjørende viktig avtale for norsk næringsliv, og vi stiller oss svært kritiske til å sette EØS-avtalen i spill på denne måten. Høyre har vært kritisk til at Regjeringen brukte så lang tid på å forberede denne saken. Fire høringsrunder har vært gjennomført, i tillegg til seks eksterne utredninger. Dette er kanskje den grundigste saksforberedelsen av noen EØS-sak – og alt sammen for et direktiv som fører til så få juridiske endringer.

Når det er sagt, er Høyre fornøyd med at Regjeringens flertall nå omsider har tatt et klart standpunkt for tjeneste-

direktivet. At Regjeringen ble delt 10/9 i behandlingen av tjenstedirektivet, er vel en god illustrasjon på hvor vanskelige EU- og EØS-saker er for Stoltenberg-regjeringen. Det er selvsagt også hovedgrunnen til at behandlingen av saken har tatt så lang tid.

Vi er glade for at det nå er et bredt flertall i Stortinget som støtter innlemmelsen av tjenstedirektivet i EØS-avtalen. Det indre marked har vært godt og viktig for norsk verdiskaping i mange år. Nå gjør vi det indre marked relevant også for de nye jobbene som skapes, de som dreier seg mer om å yte tjenester enn å eksportere varer. Vi har ambisjose og konkurransedyktige bedrifter som ønsker å konkurrere. Nå er vi med på å gjøre det mulig. At tjenstedirektivet nå innlemmes, er ikke en dag for tidlig.

Inge Ryan (SV) [10:23:22]: I dag skal vi behandle EUs tjenstedirektiv. Etter alle solemerker å dømme kommer flertallet i denne salen til å vedta å innlemme tjenstedirektivet i norsk rett. Det innebærer at Norge godtar et direktiv som kan undergrave arbeidstakeres grunnleggende rettigheter. Et slikt vedtak vil vi i SV ikke være med på. Det er ikke hverdagskost at vi tar dissens i Regjeringa, men det var altså SV nødt til å gjøre i denne saken.

Det er flere grunner til at vi mener at Norge burde sagt nei til EUs tjenstedirektiv. Én viktig grunn til det er faren for sosial dumping. Målet med tjenstedirektivet er økt konkurranse. Det vil igjen øke konkurransen mellom arbeidstakere som skal yte tjenestene. Overlatt til seg sjøl vil denne konkurransen føre til sosial dumping, ikke minst i et arbeidsmarked hvor millioner er arbeidsløse og forskjellene i lønn og arbeidsvilkår er enorme. I tillegg øker konkurransen på områder i arbeidslivet hvor mange verken har tariffavtale eller er fagorganiserte.

Sosial dumping i et slikt arbeidsmarked kommer helt av seg sjøl. For å unngå sosial dumping må det derfor vedtas regler som forbyr sosial dumping. Det er dessverre ikke det som skjer i EU for tida. Det EF-domstolen forbyr, er midler i kampen mot sosial dumping. Domstolen har bl.a. nedlagt forbud mot boikott – virkemidlet svensk fagbevegelse brukte for å sikre latviske arbeidere i Sverige svensk tariffavtale. En tysk delstat, Niedersachsen, som ville unngå sosial dumping i forbindelse med offentlige anbud, fikk ikke lov til det av EF-domstolen. Både i disse sakene og i flere andre legger EF-domstolen til rette for sosial dumping. Det er de som ønsker ordnede forhold i arbeidslivet, som hindres i sitt arbeid.

Det er riktig at EF-domstolens nye praksis har skjedd før tjenstedirektivet har trådt i kraft. Sjøl om domstolens vedtak er en fortolkning av andre bestemmelser i EØS-avtalen, bl.a. det såkalte utsendingsdirektivet, vil dommene også få følger for tjenstedirektivet. En av grunnene til det er at utsendingsdirektivet går foran tjenstedirektivet. Det er dermed ikke noe i tjenstedirektivet som bidrar til å redusere de negative virkningene EØS-regelverket har i dag – tvert imot. Innføring av tjenstedirektivet vil føre til økt fare for sosial dumping.

Et annet problem er at det ikke går klart fram når en tjeneste omfattes av direktivet. Noen ganger er det innholdet i tjenesten som er avgjørende. I andre tilfeller er det

hvem som yter tjenesten, ikke minst om det er offentlige eller private. I et tredje tilfelle kan det være etter hvilken lov tjenesten er regulert. Jeg frykter at vi kan komme i en situasjon der tjenester vi i dag antar ikke omfattes av direktivet, senere viser seg å gjøre det. Det blir i så fall ikke første gang EØS-avtalen viser seg å ha andre konsekvenser enn det en ble forespeilet da regelverket ble vedtatt.

En hovedinnvending mot EØS-avtalen er at rommet for tolkninger er altfor stort. Det blir opp til EFTA-domstolen å sette grensene, ikke de folkevalgte. Det er en grunnleggende utfordring for folkestyret. For å sikre politisk styring er det derfor behov for å klargjøre regler som domstolen har å forholde seg til.

På tampen vil jeg ta opp spørsmålet om en felles erklæring. Det at en trenger en felleserklæring, er nettopp for å rydde usikkerhet av veien, ikke minst den usikkerheten som LO har gitt til kjenne. Det er grunn til uro når EU ikke vil være med på sjøl en så generell erklæring som den Norge la fram. Det viser med all tydelighet at EU ikke tar problemet med sosial dumping på alvor.

Norge har en traktatfestet rett til å reservere seg mot bestemmelser i EU, slik at de ikke blir en del av EØS-avtalen. Dette er en god anledning til å bruke den retten.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:28:43]: La meg si det med en gang: Dette har ikke vært noen enkel sak å ta stilling til. Jeg har stor forståelse for de mange som er skeptiske til og usikre på dette direktivet. Jeg kan forsikre om at fra Kristelig Folkepartis side har vi ikke tatt lett på behandlingen av saken. Vi har hatt egne møter med sentrale representanter for norsk fagbevegelse for å forsikre oss om at vi har et best mulig bilde av hvordan direktivet vil slå ut for norske arbeidstakere. Kristelig Folkeparti har også rettet spørsmål til Regjeringen for å avklare om den er trygg på at direktivet vil oppfylle de kravene LO har stilt til konsekvensene av det, noe Regjeringen har bekreftet at den er i statsråd Sylvia Brustads brev til komiteen av 6. mars 2009, gjengitt i innstillingen.

Direktivet har som mål å forenkle tjenstehandelen i EØS-området og gjøre regelverket på dette området bedre og mer forutsigbart enn det er i dag. Norge har en liten, åpen økonomi som er avhengig av at den internasjonale handelen fungerer for å kunne opprettholde høy sysselsetting og verdiskaping i landet. EU er Norges største handelspartner, og over 80 pst. av all norsk utenrikshandel skjer med våre samarbeidspartnere i EØS. Økt handel med tjenester er særlig viktig for små og mellomstore bedrifter, som er i flertall innenfor tjenstesektoren.

Direktivet omhandler en av de fire frihetene i Roma-traktaten, og er derfor en sentral del av EØS-avtalen. Kristelig Folkeparti er, i likhet med flertallet av det norske folk, tilhenger av EØS-avtalen. Dersom Norge ikke hadde sluttet seg til direktivet, kunne det skapt uro om EØS-avtalen og usikkerhet for norske arbeidsplasser over hele landet. Dette er av stor betydning for Kristelig Folkeparti. Vi ønsker ikke å sette denne viktige avtalen for norsk næringsliv og for Norge som nasjon på spill.

Samtidig har vi hele tiden lagt avgjørende vekt på at direktivet ikke må føre til sosial dumping, og at LOs fire

krav til direktivet må oppfylles. Kristelig Folkeparti har lagt til grunn nevnte brev til komiteen fra statsråd Brustad, der det bl.a. heter:

«Direktivet er (...) ikke til hinder for den norske modellen for trepartssamarbeid.

(...) Det tas (...) sikte på at det i forbindelse med EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av direktivet i EØS-avtalen, vedtas en erklæring som understreker at det ikke er noe til hinder for å føre en ambisiøs politikk mot sosial dumping når tjenstedirektivet innlemmes i EØS-avtalen. I erklæringen vil det blant annet bli presisert at tjenstedirektivet ikke berører trepartssamarbeidet mellom arbeidstakere, arbeidsgivere og regjeringen, allmenngjøring av tariffavtaler, eller statens myndighet til å bestemme i hvilken grad tjenester skal utføres av det offentlige eller være gjenstand for konkurranse.

Det følger av det som er sagt ovenfor sammen med redegjørelsen (...) at regjeringen er trygg på at de punktene LO peker på, er ivarettatt.»

Kristelig Folkeparti har merket seg at Regjeringen ikke oppnådde en felles erklæring med EU, som ivaretar LOs krav. Det aktualiserer Kristelig Folkepartis forslag om at denne saken må behandles på nytt i Stortinget dersom LOs krav ikke skulle bli oppfylt. Jeg vil derfor utfordre statsråden og Regjeringen til å gi et klart svar her i Stortinget i dag på om Stortinget kan forvente seg at EU-kommisjonen i EØS-komiteen vil si seg enig i innholdet i den erklæringen som Norge har utarbeidet. Det er viktig for vår stemmegivning, og jeg ser av de kommentarer som er gitt av LO, at det er svært viktig også for dem.

Dersom Regjeringen kan bekrefte dette, vil jeg på Kristelig Folkepartis vegne be om at det forslag som er varslet i innstillingen om ny behandling i Stortinget, omgjøres fra et realitetsforslag til et oversendelsesforslag. Dersom Regjeringen ikke kan bekrefte dette, vil vi opprettholde vårt forslag om at saken legges fram for Stortinget på nytt, og be om at det blir votert over det.

Presidenten: Representanten Dagfinn Høybråten har tatt opp det forslag han refererte til.

Ola Borten Moe (Sp) [10:33:06] (komiteens leder): Det er spesielt to kjernepunkter innlemmelse av tjenstedirektivet berører, nemlig – iallfall for vår del – at i Norge er det norske lønns- og arbeidsvilkår som skal gjelde, og at i Norge er det norske, demokratisk valgte myndigheter, i samarbeid med fagorganisasjonene, som skal fastsette spilleregler og lover knyttet til dette. Dette er etter vårt skjønn på kollisjonskurs med det som er det overordnede prinsippet i tjenstedirektivet, nemlig at det er EU-rett som skal gjelde på disse områdene.

EU-rett er som kjent bestemt av EUs organer. Der deltar ikke Norge. Hvis Norge skulle ha deltatt, ville vi ha utgjort en forsvinnende liten del av det som må til for å kunne skape et flertall.

Så er det også slik at hele dynamikken i tjenstedirektivet er rettet inn mot akkurat økt handel, økt utveksling av tjenester og økt konkurranse landene imellom nettopp for

å kunne konkurrere på lønns- og arbeidsvilkår i de ulike landene.

Videre er det slik at flere her i dag har tatt opp tilgangen til EU-markedet som et viktig poeng for å støtte innlemmelse av direktivet. Senterpartiet er enig i at tilgang til markeder er viktig. Men det er også viktig å understreke at det finnes andre tilnærminger enn EØS-avtalen. Vi er gjensidig avhengig av hverandre. Vel er EU en stor mottaker av norske varer og tjenester, men det er verdt å merke seg at det er varer og tjenester som EU i høy grad er avhengig av. Vi eksporterer nesten like mye olje og gass til EU som det Russland gjør, og Norge har ingen grunn til å stå med lua i hånden og si: Vær så snill, kan vi få eksportere denne oljen og gassen. Vi er nødt til å anerkjenne det som er vår strategiske posisjon og være frimodig nok til å stå fast på norske krav og norske interesser.

Handelen med EU økte også i perioden 1972–1993, da vi hadde en frihandelsavtale. Vi vet også at Sveits, i hjertet av Europa, har oppnådd mye av det samme som Norge, men med en helt annen avtale og en helt annen dynamikk enn det vi har valgt gjennom EØS-avtalen. Så det må bli slutt på denne svart-hvitt-tilnærmingen, der EØS-avtalen blir framstilt som det eneste saliggjørende og den eneste løsningen for vårt forhold til Europa.

Noe av det oppsiktsvekkende ved dette er at komiteen i innstillingen slår fast at det er reglene i etablererstaten som gjelder. Det er også grunnlaget for direktivet – harmonisering og overnasjonalisering av regelverket. Vi er enig i at det er intensjonen i direktivet. Vår konklusjon er derfor at vi tar dissens i regjering og anbefaler Stortinget å stemme imot. Det er nærmest mer oppsiktsvekkende at partier som Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti erkjenner at slik er det, men likevel velger å stemme for innlemmelse av direktivet. Jeg synes at disse partiene dermed tar på seg et stort ansvar.

Det er også slik at flertallet etter vårt syn underslår EØS-avtalens dynamikk. Det er iallfall slik at de garantiene som ble gitt fra denne talerstolen ved inngåelse av EØS-avtalen i 1993, har vist seg å ikke holde stikk. For å nevne noen eksempler: Det ble garantert at hjemfallsinstituttet skulle holdes utenfor. Den differensierte arbeidsgiveravgiften skulle ikke påvirkes. Vinmonopolets stilling i det norske samfunnet skulle ikke påvirkes. Og spørsmål knyttet til eiendomsrett i Norge skulle ikke påvirkes. Så historien har vist at alle disse spørsmålene ikke bare har blitt påvirket, men også endret og utfordret av EU-retten gjennom en svært dynamisk EØS-avtale.

Det er derfor oppsiktsvekkende at flertallet sier at dette ikke er noe problem. Ensidig erklærer man at dette ikke er et problem, og garanterer for at norsk rett og norske arbeids- og lønnsvilkår vil bestå i Norge for all framtid. Historien viser at flertallet tar feil på dette punktet. Nok en gang: Man påtar seg et stort ansvar.

Når det gjelder Kristelig Folkepartis forslag, kommer Senterpartiet ikke til å støtte det, fordi det har en formulering der man gir uttrykk for at det finnes en slags angrefrist i EØS-avtalen: Hvis man ikke liker resultatet, kan man ta det opp til ny vurdering. Slik er det selvsagt ikke. Dette er enveiskjøring. Hvis vi implementerer dette di-

rektivet, overlater vi styringen på dette området til andre organer enn de norske.

Leif Helge Kongshaug (V) [10:38:45]: For Venstre representerer tjenstedirektivet også et viktig steg på veien mot kunnskapssamfunnet. Det er kunnskap og kompetanse som vil være Norges fremste konkurransefortrinn i framtiden, og tjenstedirektivet vil gjøre det lettere å få eksportert norske varer og norsk kunnskap.

Det er ikke alle saker som har vært igjennom en like grundig vurdering og konsekvensutredning som EUs tjenstedirektiv. Konklusjonene for Norges del er entydige: Direktivet vil ha få, om noen, følger for arbeidere i Norge og for våre borgeres forbrukerrettigheter.

Venstre sier ja til EUs tjenstedirektiv. Bakgrunnen for det er at vi allerede har et godt arbeidstakervern og sterke forbrukerrettigheter. Den voldsomme engstelsen hos Senterpartiet og SV for mer sosial dumping skal vi ta på alvor, men – som flere har vært inne på – sosial dumping er et problem vi også har i dag, og som det er bred politisk enighet om at man skal jobbe imot. I tillegg har Venstre vært opptatt av at tjenstedirektivet kun skal gjelde for offentlige tjenester som er av økonomisk karakter.

Sosialtjenester som er omfattet av helselovgivningen eller av sosiallovgivningen, er også unntatt fra direktivet, som følge av unntak i direktivet for helse- og sosialtjenester. Det som blir viktig framover, er at kommunene nå får en grundig kunnskap om hva tjenstedirektivet vil ha å si for deres virksomhet, slik at de er trygge på at de kan fortsette moderniseringen av offentlig sektor og gi innbyggerne sine gode tilbud.

Motstanden mot tjenstedirektivet fra SV og Senterpartiet framstår på mange måter som noe underlig.

Venstre mener det er liten tvil om at direktivet vil føre til klare forbedringer i andre europeiske land. I solidaritet med arbeiderne i disse landene er det all grunn til å være positiv til direktivet. Når direktivet i tillegg er positivt og nødvendig for våre store og voksende tjenesteytende næringer, er ikke Venstre i tvil om at Norge bør innlemme det.

I 2006 behandlet Stortinget en innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om overgangsordningene for arbeidstakere fra de nye EØS-landene. Her gikk Regjeringen inn for å beholde overgangsordningene, fordi det norske arbeidsmarkedet ikke var modent for å åpnes helt for alle EØS-borgere. Frykt for mer sosial dumping ble også da brukt som argument. Venstre og Høyre var de eneste partiene som mente at overgangsordningene burde fjernes, og at man samtidig burde intensivere arbeidet mot sosial dumping. Fra 1. mai 2009 opphører som kjent overgangsordningene, med unntak for arbeidstakere fra Bulgaria og Romania.

Det underlige i dette er at SV og Senterpartiet godtar å åpne arbeidsmarkedet for alle EØS-borgere, med unntak av rumenere og bulgarere – på tross av sin frykt for sosial dumping. Hvis man skal følge rekken av politiske vedtak, mener SV og Senterpartiet nå at alle EØS-borgere, med de to unntakene, nå skal få lik tilgang til det norske arbeidsmarkedet. Det må bety at det norske arbeidsmarke-

det har modnet betydelig med hensyn til sosial dumping siden 2006. Tjenstedirektivet, derimot, vil – slik vi forstår Senterpartiets og SVs syn – forverre utenlandske arbeidstakeres mulighet til å oppnå samme lønnsvilkår som nordmenn. Dette blir vanskelig å forstå.

Arbeidsrett blir ikke berørt av tjenstedirektivet. Man kan spekulere på om arbeidet mot sosial dumping er et arbeid for å forhindre konkurranse om lønn, og ikke for å sikre utenlandske arbeidstakere gode vilkår.

I solidaritet med arbeidere i andre land og som en håndrekning til våre tjenesteytende næringer sier Venstre ja til EUs tjenstedirektiv. Venstre mener også at det er viktig at vårt næringsliv ikke skal bli diskriminert ved at det blir stilt overfor andre regler enn det næringslivet i de landene vi har mest handel med, har.

Norge har en åpen økonomi. Vi er derfor avhengige av at den internasjonale handelen fungerer – for å kunne opprettholde høy sysselsetting og verdiskaping også i tiden som kommer.

Statsråd Sylvia Brustad [10:43:17]: Jeg er glad for at komiteens flertall støtter forslaget om å innlemme tjenstedirektivet i EØS-avtalen, fordi det vil bidra til at norske bedrifter ikke blir forskjellsbehandlet, noe som også er sagt fra talerstolen her i dag. Tjenstedirektivet vil sørge for at norske bedrifter ikke blir stilt overfor andre regler enn bedriftene i de landene som vi handler mest med. Som et lite land og med en så åpen økonomi er Norge helt avhengig av å kunne handle med andre land for å opprettholde høy sysselsetting og høy verdiskaping. Jeg registrerer at komiteens representanter fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er bekymret for at vi ikke kan opprettholde våre høye ambisjoner i arbeidet mot sosial dumping, og for at offentlig sektor ikke lenger skal kunne tilby grunnleggende samfunnstjenester. Disse bekymringene mener jeg det ikke er grunnlag for.

Det står i direktivets første bestemmelse at det ikke berører arbeidsrett, retten til å forhandle, inngå og håndheve tariffavtaler og retten til arbeidskamp. Dette innebærer at innlemmelse av tjenstedirektivet i EØS-avtalen ikke berører Regjeringas handlingsplan mot sosial dumping.

I direktivets første bestemmelse står det også at direktivet ikke berører statenes organisering og finansiering av offentlige tjenester. Det betyr at norske myndigheter, f.eks. en kommune, sjøl kan bestemme om tjenester skal privatiseres, konkurranseutsettes eller rekommunaliseres. Dette er en av grunnene til at det ikke er mulig å lage en fullstendig oversikt over hvilke tjenester som er omfattet av direktivet, noe som medlemmene fra SV og Senterpartiet har ønsket.

Knappt noe direktiv har vært så grundig utredet før innlemmelse i EØS-avtalen som dette tjenstedirektivet. Vi har bl.a. hatt en arbeidsgruppe med representanter fra alle involverte fagdepartementer som har vurdert konsekvensene. Det har vært holdt til sammen fire offentlige høringer om direktivet i Norge. Det kommer i tillegg til det som har skjedd i Stortinget. Videre har Regjeringa innhentet hele ni eksterne utredninger om direktivet. Samtlige utredninger om tjenstedirektivet som Regjeringa har

fått gjennomført, både de interne og de eksterne, konkluderer med at direktivet ikke vil ha negative konsekvenser av betydning for Norge.

Representanten Høybråten spurte om erklæringa. Jeg er for det første trygg på at tjenstedirektivet ikke er til hinder for det offensive arbeidet mot sosial dumping, og at det ikke berører mulighetene for å løse samfunnsmessige oppgaver gjennom offentlig sektor. Vi vil avgi en erklæring om dette i EØS-komiteen. Vi har gode holdepunkter for at kommisjonen er enig i erklæringas innhold, og at dette vil bli bekreftet i EØS-komiteen. Erklæringa er i stor grad basert på de fire punktene som lå i høringsbrevet fra LO. LO har blitt holdt løpende orientert, og vi mener det er god samforståelse mellom LO og Regjeringa.

Det er allerede i dag åpent for tjenesteytere å etablere seg i et annet EØS-land eller selge tjenester på tvers av landegrensene. Det følger sjølsagt av EØS-avtalen. Det nye med dette direktivet er at det nå blir lettere. Det blir mulig å finne informasjon om hvilke regler som gjelder og å søke om nødvendige tillatelser via et Internett-basert kontaktpunkt i det landet der en ønsker å drive virksomheten. Nytt er det også at myndighetene nå blir pålagt å samarbeide om tilsyn.

Tjenestenæringa i Norge er i sterk vekst. Den står for en stadig større andel av sysselsettinga og verdiskapinga i vårt land. Det er alltid viktig, men det er særlig viktig nå.

Tjenstedirektivet vil både forenkle og forbedre markedsmulighetene for norske bedrifter i Europa, med positive virkninger for arbeidsplasser, verdiskaping og konkurransekraft, og for å kunne holde enda flere folk i arbeid.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kåre Fostervold (FrP) [10:47:54]: Jeg er en av de stortingsrepresentantene som stadig har noen kritiske merknader til statsrådens gjøren og laden, så de gangene statsråden fortjener ros, skal jeg sørge for at hun får det. Jeg synes bl.a. at hun nå har gjort en veldig god jobb med å svare komiteen – både godt, fyldig og informativt – på spørsmålene i denne vanskelige saken. Så den rosen skal statsråden få.

I innlegget til SVs stortingsrepresentant Inge Ryan uttalte han at vi nå godtar et direktiv som undergraver arbeidstakernes rettigheter. Det er en ganske sterk påstand. Jeg lurer derfor på, ut fra de forsikringer som vi allerede har fått fra statsråden, om det nå er noen ny informasjon som svekker de garantier som statsråden allerede har gitt til komiteen om at tjenstedirektivet ikke svekker arbeidstakernes rettigheter.

Statsråd Sylvia Brustad [10:48:51]: Aller først takk for gode ord og takk også for godt samarbeid med komiteen i en krevende sak!

Nei, det er ikke noen ny informasjon. Arbeiderpartiet er rett og slett uenige med SV og Senterpartiet når det gjelder hvordan dette vil påvirke arbeidstakernes rettigheter. Det som er helt klart, er at tjenstedirektivet ikke er til hinder for det arbeidet som er igangsatt mot sosial dumping, som

er viktig i denne sammenhengen. Det som er sikkert, er at allmenngjøringsinstituttet kan videreutvikles og utvikles. Det som også er sikkert, er at den nasjonale styringsretten over viktige samfunnsområder kan beholdes, slik vi har redegjort for, og at tjenstedirektivet ikke berører nasjonale arbeidsrettslige spørsmål. Så jeg mener at dette på ingen måte er med på å undergrave arbeidstakernes rettigheter.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:49:53]: I motsetning til statsrådets regjeringsspartnere – SV og Senterpartiet – velger jeg å tro på det som statsråden sier fra Stortingets talerstol, og det Regjeringen har svart Stortinget både i proposisjonen og i brevveksling. Jeg er også tilfreds med det statsråden nå sier, at hun har gode holdepunkter for at kommisjonen vil si seg enig i det klare norske utkastet til erklæring som har blitt forberedt, at LO er løpende orientert, og at de er i god samforståelse med Regjeringen om håndteringen av dette.

Da gjenstår det for meg et spørsmål, og det er om statsråden kan bekrefte at Stortinget kan forvente seg at denne samforstanden med kommisjonen om denne erklæringen vil bli nedfelt i behandlingen av dette direktivet i EØS-komiteen.

Statsråd Sylvia Brustad [10:50:57]: La meg først si at jeg er glad for at Kristelig Folkeparti også støtter innlemmelsen av dette direktivet.

Når det gjelder erklæringa, har vi, som jeg sa i stad, og som representanten Høybråten nå gjentok, gode holdepunkter for at kommisjonen vil støtte den. Denne «samforstanden» – som var det uttrykket representanten brukte – legger jeg til grunn at vi vil bekrefte i EØS-komiteen.

Olav Gunnar Ballo (SV) [10:51:37]: EØS-avtalen ble vedtatt av Stortinget den 16. oktober i 1992. I forbindelse med at avtalen ble vedtatt, hadde SV et spørsmål til daværende handelsminister Bjørn Tore Godal. Det gjaldt reservasjon overfor ulike direktiv i EØS-avtalen. Den gangen svarte Bjørn Tore Godal bl.a.:

«Om vi likevel skulle stå overfor et direktiv i EØS-sammenheng som på en grunnleggende og viktig og sentral måte innebærer en knebling av våre nasjonale muligheter til å ivareta våre egne interesser, så sier vi nei. Dette er ikke noe dramatisk. Også EF-samarbeidet er fullt av episoder hvor tunge medlemsland sier nei.»

Jeg vil stille Sylvia Brustad spørsmålene: Deler Sylvia Brustad oppfatningen til Bjørn Tore Godal om at det er udramatisk å si nei til et EØS-direktiv? Vil statsråden gi eksempler på en type direktiv der det kan være aktuelt å si nei?

Statsråd Sylvia Brustad [10:52:34]: Arbeiderpartiet mener at dette tjenstedirektivet er viktig for Norge. Vi mener det er viktig for norske arbeidsplasser. Vi mener at det ikke er i motstrid til det som jeg opplever at regjeringsspartiene er helt enige om, nemlig å ivareta arbeidstakernes rettigheter på alle de punkter vi skal.

Så har ikke jeg i dag noen synspunkter på hvilke eventuelle direktiver det i framtida er grunn til å si ja eller

nei til, men dette mener vi grunnleggende sett er bra for norske arbeidstakere, for norske arbeidsplasser og for verdiskapinga framover.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:53:21]: Denne saken har fått en veldig interessant utvikling. Demonstrasjonen ute på plenen foran Stortinget av Regjeringens egne støttespillere mot Regjeringens politikk er nå blitt flyttet inn i stortings salen. Det er et interessant trekk.

Statsråden har i sitt innlegg og i proposisjonen redegjort for hvor viktig denne saken er for Norge og for norsk næringsliv. Jeg kunne godt tenke meg at statsråden brukte det ene minuttet hun har, til å si litt om hvilke konsekvenser det ville fått for norsk næringsliv hvis Senterpartiet og SV hadde fått flertall i Regjeringen for å si nei til tjenstedirektivet.

Statsråd Sylvia Brustad [10:54:12]: Det er ingen hemmelighet at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har hatt ulike meninger om dette i lang tid, og vi tåler også den uenigheten godt.

Når vi for vår del i Arbeiderpartiet mener at dette er viktig, er det først og fremst fordi vi er et lite land med en åpen økonomi som er helt avhengig av å kunne handle med andre land for å kunne opprettholde verdiskaping og sysselsetting. Det er alltid viktig, men det er særlig viktig nå, når vi er inne i ei krevende tid som følge av finanskrisa. Når det kan kombineres med det å ivareta grunnleggende rettigheter, som vi også er svært opptatt av, mener vi at dette er viktig. Og jeg tror det hadde vært krevende for verdiskapinga innenfor tjenestesektoren hvis vi hadde sagt nei til dette.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:55:06]: Helt enig, president!

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:55:16]: Vi har en moderne statsråd som blogger, og hun har også blogget i spørsmålet om tjenstedirektivet. I sin blogg uttrykte statsråden glede over at opprinnelseslandsprinsippet var lagt til side.

I innstillingen slår statsrådens parti fast at direktivet slår fast at «tjenesteytarar er underlagt reglane i den staten der dei er etablerte». Er statsråden enig i det Arbeiderpartiet mener, i Stortinget?

Statsråd Sylvia Brustad [10:55:47]: Vi er enige i det vi har lagt fram – for å si det på den måten. Der er det ingen tvil om at det også i dag er både muligheter til å etablere seg og muligheter til å handle. Men det som er med dette tjenstedirektivet, er at vi gjør den muligheten enda bedre og enda lettere. Det mener vi er viktig for norske arbeidsplasser, særlig for ei næring som er i slik vekst som vi her nå ser. Vi mener rett og slett at det er ganske avgjørende for verdiskapinga i tida framover at vi får til det.

Så respekterer jeg at det er ulike meninger om det. Men jeg vil igjen minne om at det ikke er noe direktiv, så vidt jeg vet, som er så grundig utredet som dette. Men jeg respekterer allikevel at Senterpartiet har et annet syn på det.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Marit Nybakk (A) [10:56:59]: EØS-avtalen er selve grunnpilaren i Norges samarbeid med EU. Jeg skal starte med et sitat fra St.meld. nr. 15 for 2008–2009 om norsk utenrikspolitikk, som ligger i utenrikskomiteen:

«EØS-avtalen sikrer at norske bedrifter og borgere har samme tilgang til EUs indre marked som bedrifter og borgere i EU-landene. Det indre marked baserer seg på et felles regelverk. En forutsetning for Norges rettigheter i dette markedet er at EUs regelverk fortløpende tas inn i EØS-avtalen etter hvert som dette utvikles.»

EØS-samarbeidet gir ikke bare større forutsigbarhet og likebehandling. EØS-avtalen gjør også at det blir tryggere å investere i arbeidsplasser i norsk næringsliv med mye eksport til eller produksjon i utlandet. Dette er helt vesentlig når vi vet at eksporten av varer og tjenester til EØS-området utgjør 76,6 pst. av total norsk eksport.

For Arbeiderpartiet er det særlig to forhold som har vært avgjørende for vårt standspunkt til tjenstedirektivet:

- at vi sikrer muligheter for norsk tjenestesektor til å konkurrere om oppdrag i EØS-området
- at vi er 100 pst. sikre på at direktivet ikke fører til sosial dumping eller forringelse av våre arbeidsrettigheter, og at det ikke fører til privatisering av offentlige tjenester

En stadig større andel av norsk sysselsetting og verdiskaping skjer i tjenestesektoren. Det kan være arkitektfirmaer, IT-bedrifter eller designere som prøver seg i Europa. Norge er også en betydelig leverandør av tekniske tjenester i maritim sektor. Det er viktig at disse blir omfattet av de samme reglene som tjenesteytere fra EU-land. Og det gjør virkelig inntrykk at 95 pst. av alle nye jobber i EØS-området er tjenester.

Så er det slik at helsetjenester og alle offentlige tjenester som ikke er konkurranseutsatt, er unntatt fra direktivet. Organisering og finansiering av offentlige tjenester blir ikke berørt – dette har vi også hørt tidligere i dag – ei heller trygdesystemet.

LO stilte i høringsrunden fire viktige krav til direktivet, bl.a. at allmenngjøring av tariffavtaler og trepartssamarbeidet fortsatt må være mulig, og at tiltakene mot sosial dumping må fortsette.

At vi nå er trygge på dette, kan vi bl.a. takke Europaparlamentet for. I den dynamiske prosessen som har vært om tjenstedirektivet i EU-systemet, er det nok en gang riktig – og viktig – å trekke fram Europaparlamentets rolle. Med eller uten Lisboa-traktaten er selvbevisste EU-parlamentarikere i ferd med både å få og tilta seg økt makt. Det betyr også at vi som storting og stortingsrepresentanter må ha en helt annen strategi overfor de EU-folkevalgte der norske interesser står på spill.

I behandlingen av tjenstedirektivet har Europaparlamentet spilt en svært positiv rolle og forbedret direktivet kraftig. For europeisk fagbevegelse ble de endringene som parlamentet fikk inn, å regne som en full seier. Ordene er ikke mine, de tilhører den svenske sosialdemokraten Jan Andersson, som var saksordfører for tjenstedirektivet i Europaparlamentet.

Arbeiderpartiets tilslutning til innlemmelse av tjenstedirektivet i EØS-avtalen hviler på det faktum at kravene fra fagbevegelsen kan opprettholdes. Direktivet vil ikke omfatte medlemslandenes arbeidsrett, verken i lov, kontrakt eller tariffavtaler. Treparsamarbeidet består, det gjør også forhandlingsretten og retten til arbeidskamp. Når direktivet behandles i EØS-komiteen i Brussel, vil Regjeringen der legge fram en erklæring som tydeliggjør vår lesning av direktivet, hvordan vi tenker å praktisere det. Det har en politisk betydning. Det vil virke styrende på norske myndigheters oppfølging av tjenstedirektivet. Vi har altså hørt statsrådets forsikring fra denne talerstolen om den kommunikasjonen som er med kommisjonen i så måte.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [11:01:48]: Min kollega Kåre Fostervold har redegjort godt for Fremskrittspartiets syn på tjenstedirektivet. I tillegg kan vi slutte oss til mange av de gode innlegg som er holdt av andre representanter i denne saken, ikke minst av siste taler.

For Fremskrittspartiet er det én sak som er usedvanlig viktig: å sikre at norsk næringsliv har konkurransedyktige rammebetingelser, at norsk næringsliv har rammebetingelser som er like gode eller helst bedre enn de rammebetingelser som de viktigste konkurrentene våre i EU har. Fremskrittspartiet vil bidra aktivt til at norsk næringsliv får slike rammebetingelser. Tjenstedirektivet er et viktig element i så måte. EU er vår viktigste handelspartner, vårt viktigste marked. Det vil det være fremover, enten man liker det eller ikke.

Man kan dvele litt ved debatten så langt og ved dissensen i Regjeringen. Men det er et faktum at den dissensen, den usikkerheten som Senterpartiet og SV her skaper rundt denne debatten, sender uklare signaler til norsk næringsliv om hva som er Regjeringens politikk overfor næringslivet. I en del andre innlegg i denne perioden har jeg kritisert Regjeringen for ikke å ha benyttet denne stortingsperioden godt nok til å utvikle næringspolitikken i en bedre retning. Regjeringen har vært for passiv, man har bl.a. skiftet ut næringsministeren to ganger. Det har gjort at næringslivet gjennom hele perioden ikke har fått klare og tydelige talsmenn for næringspolitikken. Det er åpenbart at når Regjeringen er delt i to, og når to regjeringspartier så tydelig taler imot denne saken, er ikke det til norsk næringslivs fordel.

Disse partiene har ett klart formål i debatten, og det er å holde liv i nei-debatten. Det er beklagelig å se at det går foran hensynet til norsk næringsliv. Det er Nei til EUs syn som her er styrende, samt viktigheten for enkelte partier av å holde liv i nei-debatten. Det er ikke norsk næringsliv tjent med. Det er ikke bare et nei til EU, det er også et nei til EØS-avtalen. Hvis man skulle få gjennomslag for det synspunktet, ville det få ekstreme konsekvenser for norsk næringsliv.

Det er også interessant å se at regjeringspartiene til de grader leser denne saken forskjellig når det gjelder å sikre arbeidstakere grunnleggende rettigheter. Inge Ryan var inne på at dette vil føre til økt sosial dumping. Han pekte på at det er store sosiale forskjeller innad i EU-systemet

som vil bidra til å trekke de sosiale standardene nedover. Men dette sender signaler fra nei-sidas talsmenn her om at man mener at norsk næringsliv aktivt går inn for å svekke sine arbeidstakeres rettigheter. Da har man også misforstått viktigheten av og formålet med EU-samarbeidet. Det er nettopp å utjevne sosiale forskjeller. Det er ikke meningen at de sosiale standardene skal gå nedover. Hele formålet med EU-samarbeidet er nettopp å ha utjevning og fjerne hindre innad i systemet eller i EU-området. Da har man misforstått helt hva dette dreier seg om. Man har da også helt andre agendaer enn norsk næringslivs beste på dagsordenen. Det er sterkt beklagelig.

Steinar Gullvåg (A) [11:07:06]: Debatten om tjenstedirektivet har satt søkelys på en del kjedelige sider ved norsk arbeidsliv – det som går under fellesbenevnelsen «sosial dumping». Og det er bra. Dessverre har vi en del norske arbeidsgivere som ser seg tjent med å importere billig utenlandsk arbeidskraft til Norge, med lønns- og arbeidsbetingelser som undergraver norske arbeidsplasser. Det ferskeste eksemplet på dette uvesenet er rederiene Teekay og OAS Knutsen, som opererer bøyelastingsfartøy i Nordsjøen i tjeneste for – og med stilltiende aksept fra – statselskapet StatoilHydro. Her kastes norske sjøfolk på land til fordel for underbetalte filippinske sjøfolk.

Dette er beklageligvis ikke så uvanlig i norsk arbeidsliv med dagens regler og bestemmelser, og uavhengig av all EU-lovgivning. Derfor er det nødvendig, slik Regjeringen nå gjør i nært samarbeid med norsk fagbevegelse, å intensivere kampen mot alle former for sosial dumping, inkludert innføring av solidaransvar. Vi kunne selvfølgelig ønske at alle former for sosial dumping ble gjenstand for unison politisk fordømmelse, bl.a. i denne salen.

Det er og blir vi selv som må ha ansvar for rettsreglene i norsk arbeidsliv. Derfor er den erklæringen som Regjeringen nå hefter til tjenstedirektivet, med EU-kommisjonens aksept, så viktig. Den gir norske arbeidstakere trygghet for at Regjeringen ikke aksepterer sosial dumping i ly av tjenstedirektivet, og at direktivet ikke kan feiltolkes dit hen at det hjemler for ulik konkurranse i tjenestesektoren, med norske lønns- og arbeidsvilkår som konkurranseelement. Men en slik erklæring er selvsagt ikke juridisk bindende, og den forplikter ikke framtidige regjeringer. Allerede til høsten kan vi – måtte velgerne forby – få en regjering som ser helt annerledes på norske konkurranseregler enn det dagens regjering gjør, noe som vil sette norske lønns- og arbeidsvilkår under press. Det har vi sett tidligere, senest under Bondevik-regjeringen, som ønsket å svekke arbeidsmiljølovens bestemmelser om både ansettelser og arbeidstid, og som ønsket å utvide adgangen til midlertidige ansettelser. Men det handler altså om norsk politikk, ikke om tjenstedirektivet. Derimot kan faktisk tjenstedirektivet gi oss bedre muligheter til å føre tilsyn og kontroll med en annen kilde til sosial dumping, nemlig de såkalte postkasseselskapene, altså selskaper som proforma etablerer seg med en filial i Norge i form av en postadresse, og som i realiteten driver sin virksomhet utenfor norske myndigheters kontroll.

Derimot er det et annet direktiv, som har vært norsk

rett siden 1996, og som har forrang for tjenstedirektivet, nemlig det såkalte utstasjoneringsdirektivet – ja, jeg bruker den benevnelsen, fordi jeg mener den er mer riktig enn den benevnelsen som Regjeringen bruker i sitt dokument – som gir grunn til alvorlig bekymring. Eller rette- re sagt: Det er EU-domstolens fortolkning av utstasjoneringdirektivet som volder bry, og som i sin konsekvens bidrar til å svekke arbeidstakernes rettigheter snarere enn å styrke dem, slik intensjonene i utstasjoneringsdirektivet egentlig er. Dette går for øvrig klart fram av en omfattende rapport til EU-landenes og EFTA-landenes felles parlamentariske komité, som møttes i Strasbourg for mindre enn én måned siden. Både Viking Line-, Laval-, Ruffert- og Luxembourg-dommene refererer seg til dette direktivet. Europeisk fagbevegelse og sosialistgruppen i Europaparlamentet arbeider nå intenst for å endre forståelsen av dette direktivet. Også i den forbindelse, og fordi det er EFTA-domstolen som skal behandle eventuelle rettstvister i Norge, har den norske regjeringens erklæring stor betydning.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Svein Roald Hansen (A) [11:12:31]: Prinsippet om å kunne handle med tjenester på tvers av landegrensene i det indre marked, på like vilkår og uten diskriminerende snubletråder mot konkurrenter, er ikke noe som vil komme med tjenstedirektivet når det trer i kraft. Det som vil komme med tjenstedirektivet, er at denne retten blir mer reell for de tjenester direktivet omfatter. I dag finnes det i praksis mange diskriminerende hindre. I Spania finnes f.eks. mer enn 700 nasjonale og lokale reguleringer for den som vil åpne en ny butikk.

Situasjonen i Norge, derimot, er jo at vi ikke holder oss med denne type beskyttelser mot konkurranse. Vi trenger ikke endre annet enn en forskrift til brukthandelsloven. På denne bakgrunn blir jo også påstandene om at dette direktivet vil «undergrave arbeidstakeres grunnleggende rettigheter», slik representanten Inge Ryan formulerte det, og legge landet åpent for sosial dumping, helt uten saklig begrunnelse.

Senterpartiet og SV viser i innstillingen til daværende fiskeriminister Knut Hoems begrunnelse for sin dissens i 1972 når de skal begrunne sine partiers dissens i Regjeringen i denne saken. Men Knut Hoem tok feil. Utviklingen i EU gikk ikke i den retning Knut Hoem fryktet. Hans skepsis slo ikke til.

Representanten Ola Borten Moe begrunnet innvendingene mot dette direktivet med at det er norske lønns- og arbeidsvilkår som skal gjelde i Norge – og det gjør de. Og så sa han at det er norske folkevalgte organer som skal bestemme reglene på dette området, ikke EU. Men Senterpartiet har gjennom 15 år stemt for innlemmelse av de aller fleste EU-direktiver i EØS-avtalen, og for alle sammen gjelder det at det er EUs organer som har bestemt reglene, også f.eks. når det gjelder matlovsforordningen, som vi nå jobber intenst for å få innlemmet i EØS-avtalen, og som islendingene forsinker oss i. Hva er det som

skiller dette direktivet fra de 3 000–4 000 foregående som Senterpartiet har stemt for?

Det er også en grunnleggende mistillit til EU-samarbeidet som ligger under SVs og Senterpartiets holdning. De har ingen tillit til det europeiske politiske samarbeidet, til tross for at tjenstedirektivet er et av de beste eksempler på at politikk nytter, også på det europeiske nivå. Derfor er det nærliggende å se denne motstanden i lys av at Senterpartiet og SV føler behov for å vifte med en neivimpel etter snart fire år i regjering, fire år hvor tempoet i utvidelsen av vårt samarbeid med EU har fortsatt med uforminsket styrke.

I 2007 løp alle samarbeidsprogrammene ut og skulle fornyes. Regjeringen gikk inn i alle sammen for en ny seksårsperiode, pluss ett til. Vi har utvidet samarbeidet på Schengen-området. Vi er med i EUs innsatsstyrker og med i flere byråer. Regjeringen arbeider altså nå intenst mot EU for å få innlemmet matlovsforordningen. Det er dette mønsteret som jeg tror de to partiene nå ønsker å heise en liten vimpel imot.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:15:57]: Senterpartiet er svært opptatt av å ha et ryddig arbeidsmarked og av arbeidstakers rettigheter. Det foreligger ingen felleserklæring mellom Norge og EU som tydelig slår fast Norges handlefrihet når det gjelder å styre lover og regler i det norske arbeidsmarkedet. EU har ikke gitt noen garanti for at Stortinget har frihet til å sikre et regelverk som gir alle som arbeider i Norge, skikkelige lønns- og arbeidsforhold. Vi beklager at ja-sidens løfter om garantier i EØS-avtalen nok en gang har vist seg ikke å kunne oppfylles. Det finnes ingen nasjonale rom for unntak innenfor EU-retten. Hele målsettingen er jo harmonisering. Nasjonale særregler er da fornuftsstridig. Det har derfor ikke lyktes Regjeringen å få EU til å garantere for de fire kravene LO opprinnelig stilte for å godta direktivet, nemlig en garanti for at tjenstedirektivet ikke er til hinder for tiltak som er igangsatt mot sosial dumping, eller at nye tiltak kan gjennomføres – en garanti for at allmenngjøringsinstituttet kan videreføres og utvikles.

LO bad også om en garanti for at nasjonal styringsrett over viktige samfunnsområder kan beholdes, og at grunnleggende samfunnsoppgaver fortsatt kan løses gjennom offentlig sektor, herunder helse, sosiale tjenester, skole, transport og produksjon av elektrisk kraft.

LOs siste krav for å godta tjenstedirektivet var at det ikke skulle berøre nasjonale arbeidsrettslige spørsmål eller være til hinder for den norske modellen for trepartssamarbeid.

At LOs krav ikke er ivaretatt, styrker Senterpartiets frykt for at direktivet vil stille Norge overfor store utfordringer knyttet til nasjonal styringsrett og sosial dumping.

Vi i Senterpartiet er realister, og vi lytter til de juridiske ekspertene som har sådd tvil om ensidige erklæringers gyldighet. Vi har også lyttet til dem som har sådd tvil om hvorvidt selv en felleserklæring med EU ville vært nok. Europeiske lands møter med EF-domstolen på arbeidslivsområdet de siste årene har nemlig ikke gitt oss grunn til å være rolige eller naive.

I formålsartikkelen til tjenstedirektivet slås det fast at de arbeidsrettslige reglene må «respekttere fellesskapsretten». Norge har ikke tidligere godtatt noe direktiv der det er uttrykt at nasjonal arbeidsrett er underordnet EU-retten. Vi har i dag ingen garanti for at rettspraksisen vil ivareta hensynet til den norske og den nordiske velferdsmodellen som vi er så glad i. Vi har ingen garanti for at vårt ønske om å opprettholde lønns- og arbeidsforhold som sikrer brede lag en selvforsørget og god levestandard, også er EF-domstolens fremste prioritet.

Vi har ingen garantier, og derfor beklager Senterpartiet at Stortinget i dag ser ut til å innlemme EUs tjenstedirektiv i norsk lov.

Per Rune Henriksen (A) [11:19:05]: Dette er et viktig direktiv for norsk næringsliv, som flere talere har vært inne på. Men det er også viktig fordi det har fått i gang en debatt om forholdene i arbeidslivet og de forholdene som oppstår ved sosial dumping. Det er viktig i seg selv.

Jeg merker meg at opposisjonen – nå senest Asmyhr fra Fremskrittspartiet – mener at det å ta seg tid til denne debatten skader norsk arbeidsliv. Etter min mening kan man ikke ta mer feil. Det er alltid viktig for oss å sørge for at vi har et arbeidsliv som er fritt for sosial dumping, og at vi har et ordnet og regulert arbeidsliv. Det er et konkurransefortrinn for norsk arbeidsliv. Det er ingen belastning for norsk arbeidsliv at vi bruker den nødvendige tiden for å ta en debatt om det.

Når vi så kommer inn på debatten om vårt arbeidsliv og kampen mot sosial dumping relatert til tjenstedirektivet, er det etter min mening vesentlig å merke seg at EU-parlamentet har sørget for at utstasjoningsdirektivet skal gå foran tjenstedirektivet. De vilkårene som regulerer hvordan lønns- og arbeidsvilkår skal håndteres, er fastsatt i utstasjoningsdirektivet. Da EU-parlamentet gjorde dette, var det, som flere talere før meg har bemerket, et viktig skritt og en seier for fagbevegelsen i Europa. Det er riktig at det har falt dommer i EF-retten i den senere tid som setter spørsmålsteget ved iallfall implementeringen av utstasjoningsdirektivet i en del EU-land. Ingen av de dommene som har falt i EF-retten så langt, vil ha betydning for Norges implementering av utstasjoningsdirektivet, slik det står, og vår håndtering av dette. Det tar jeg med ro, men jeg tror det er veldig viktig at vi som land følger med og prøver å påvirke de prosessene som nå foregår i EU rundt utstasjoningsdirektivet, fordi dette er et viktig direktiv for vårt arbeidsliv.

Avslutningsvis vil jeg si at etter min vurdering kommer ikke trusselen mot vår kamp for et godt arbeidsliv uten sosial dumping, fra EU. Den kommer fra høyresiden i Norge. Vi har merket oss gjennom hele denne stortingsperioden at høyresidens svar på sosial dumping har vært forslag om svake og utilstrekkelige tiltak. De vil ikke gi faglig tillitsvalgte rettigheter. De vil ikke gi påseplikt for oppdragsgivere. Nå hører vi også fra høyresiden her at allmenngjøringsloven dras i tvil. Dersom høyresiden vil gå imot allmenngjøringsloven, hva står man da igjen med fra den siden i kampen mot sosial dumping?

Magnar Lund Bergo (SV) [11:22:31]: Tjenstedirektivet skal øke handelen med tjenester på tvers av grenser. Det er meningen, og det vil bli virkningen.

Hvor mye handelen vil øke, var temaet for en av de utredningene som Regjeringen bestilte, den såkalte Menon-rapporten. Den konkluderer med at utenlandsk tjenesteyting i Norge vil øke med 16 milliarder kr – dobbelt så mye som norsk tjenesteyting vil øke den andre veien.

Tjenesteyting er vanligvis arbeidsintensive næringer. 16 milliarder kr er derfor ganske mange tusen arbeidsplasser i regi av utenlandske selskap.

Når tjenesteyting fra utlandet øker, øker også konkurransen om denne tjenesteytingen. Det betyr økt konkurranse mellom de menneskene som skal yte disse tjenestene. All erfaring viser at økt konkurranse i bransjer der få er fagorganisert, øker faren for sosial dumping.

Fafo fastslår i rapporten «Grenseløst arbeidsliv?» fra 2006 at kortvarig tjenstemobilitet

«har blitt den dominerende formen for arbeidsmobilitet» i sentrale deler av arbeidslivet. «Erfaring fra mange europeiske land viser at nettopp denne typen flyktig tjenstemobilitet er den vanskeligste å kontrollere, og dermed er den mobilitetsformen som er mest utsatt for lavlønnskonkurranse, omgåelse av lov og avtaleverk og unndragelse av skatt og avgifter.»

Kortvarig tjenstemobilitet er nettopp det som tjenstedirektivet tar sikte på å øke. Dermed vil omfanget av sosial dumping nødvendigvis øke. Menon-rapporten og Fafo-rapporten viser at økningen kan bli kraftig.

I lys av dette mener jeg det er påfallende at da Næringsdepartementet året etter bad Fafo om utredning, bad de ikke om en vurdering av om tjenstedirektivet ville føre til sosial dumping, bare om en vurdering av om tiltakspakke I var i strid med tjenstedirektivet.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [11:24:49]: Senterpartiet la i regjering ned dissens mot EUs tjenstedirektiv, og våre representanter stemmer i dag imot innlemmelse av direktivet her i Stortinget. Det gjør vi fordi vi mener direktivet utfordrer nasjonal styringsrett over viktige samfunnsområder og skaper usikkerhet om hvorvidt viktige samfunnsoppgaver i framtiden kan ivaretas gjennom offentlig sektor. Vi gjør det fordi vi frykter at direktivet vil gjøre det langt vanskeligere å bekjempe sosial dumping. Og vi gjør det fordi vi mener at tjenstedirektivet er skapt for å forsterke de manglene som har vist seg å være gjeldende i den eksisterende EU-retten, utstasjoningsdirektivet.

Tjenstedirektivets formål er jo å øke handelen med tjenester mellom EUs 27 land og de tre EØS-medlemslandene – land med svært ulike økonomiske og sosiale forhold. De urolige tidene i verdensøkonomien forsterker ulikhetene. Vi mener at Europas viktigste oppgave nå er å sikre sysselsetting og få til stabile og langsiktige heltidsarbeidsplasser.

Senterpartiet ønsker altså ikke et økonomisk system hvor en etterstreber at store deler av arbeidsstyrken til enhver tid skal flytte på seg.

USA har et mobilt arbeidsmarked med sterk konkurranse om arbeidskraft, som har ført til lave reallønninger

i forhold til kostnadsnivået for store grupper. Dagens finanskrise er bl.a. et resultat av at forbruket til brede lag av befolkningen i USA har vært lånefinansiert. Vår jobb er å sikre det brede lag, både i Øst-Europa og i Vest-Europa, en inntekt som ikke tvinger folk ut i lånefinansiert forbruk – med lån som de ikke kan betjene.

Tjenstedirektivet forsterker svakhetene i EU-retten på arbeidslivsområdet. Og i innstillingen sier altså en nesten samlet komité at «tenestedirektivet slår fast at tjenestetutarar er underlagt reglane i den staten der dei er etablerte». Vi registrerer at det vi hele tiden har påpekt, nemlig at opprinnelseslandsprinsippet – at østeuropeere som arbeider i Norge, i framtiden kan lønnes etter østeuropeisk lønnsnivå – nå erkjennes også av direktivets tilhengere.

Senterpartiet mener en ved å innføre direktivet lukker øynene for dagens økonomiske krise og innfører en deregulering skåret over den samme ideologiske lest som da den ble skapt. Den stadig tydeligere motstanden mot bestemmelser i direktivet, også i EU-parlamentet, kan være et varsel om at det i historiebøkene vil framstå som en av markedsliberalismens siste krampetrekninger hva angår deregulering av tjenestemarkedet.

Skal vi kunne opprettholde et anstendig lønnsnivå i forhold til det høye norske kostnadsnivået, må lovverket sikre at en utveksling av arbeidskraft skjer under norske lønns- og arbeidsvilkår.

Olav Gunnar Ballo (SV) [11:28:17]: I morges våknet jeg opp til nyheten om at produktet Red Bull skal godkjennes i Norge av Mattilsynet. En begrunnelse for det er at produktet omsettes innenfor EU-området, og at det dermed er rimelig at vi også gjør det. Det er altså et produkt som har et betydelig koffeininnhold – langt ut over det man i Norge har funnet forsvarlig – og som er tilsatt søtningmidler og sukker, slik at man ikke merker koffeinen. Grunnen til at man ikke har ønsket omsetning av det i Norge, er at produktet med det høye koffeininnholdet i utgangspunktet har vært oppfattet som presumptivt skadelig.

Jeg trekker det fram som et praktisk eksempel i forhold til en rekke saker vi har sett helt siden 16. oktober 1992, da Norge ratifiserte EØS-avtalen. Vi har altså opplevd at barnematdirektivet på tross av betydelig skepsis i fagmiljøer, blant norske barneleger og innenfor norsk industri, har blitt ratifisert. Det samme har vi gjort med mat-sminkedirektivet. Vi har gjort det med direktivet om patent på liv. Nå gjør vi det med tjenstedirektivet, og med stor sannsynlighet vil man senere gjøre det i forhold til datalagringsdirektivet.

Det som har vært interessant med dette i løpet av de snart 17 årene som har gått, er jo at dette er en utvikling som de som den gang ikke ønsket å støtte opp om EØS-avtalen, advarte mot og også stilte konkrete spørsmål om. Jeg har lyst til å sitere hva daværende opposisjonspolitiker og partileder i SV, Erik Solheim, spurte daværende statsminister Gro Harlem Brundtland om:

«Hvordan vil Regjeringen i denne situasjonen forholde seg til den vetorett vi har i EØS? Dette er en vetorett vi uomtvistelig har, men det er en vetorett

som vi alle også vet det vil skape betydelige politiske problemer å bruke.»

Statsminister Gro Harlem Brundtland svarte den gang – og hun titulerte ham hr. Solheim, for sikkerhets skyld:

«De to eksemplene som Erik Solheim her nevnte, spørsmål knyttet til oljeressursene og håndteringen av dem på vår sokkel og spørsmål om avtaleverk og sosiale forhold i vårt arbeidsmarked, gjelder selvfølgelig den type vitale interesser som jeg tenker på når jeg sier det jeg her gjør. Med andre ord: Vi har ikke kjempet fram det regelverket i EØS-avtalen uten grunn. Vi har gjort det fordi om nødvendig skal det også kunne tas i bruk.»

Hun nevnte i den sammenheng eksplisitt sosial dumping.

Det som man har fått synliggjort i ettertid, er på mange måter, med litt omskriving fra Rudolf Nilsen, at intet er mer som skrift i sand enn løfter om ærlighet.

Gunvor Eldegard (A) [11:31:09]: Lik og ikkje-diskriminerande handel med tenester er faktisk eit av dei grunnleggjande prinsippa i EF-traktaten og i EØS-avtalen. Da er det slik at ei oppstyking av den indre marknaden for tenester, f.eks. ved nasjonale skiljelinjer, vil ha ein negativ verknad på heile den europeiske økonomien. Dette gjeld særleg konkurransevna til små og mellomstore bedrifter, som faktisk er i stort fleirtal innan tenestesektoren. Difor er det viktig å forenkla handel med tenester og fjerna snubletrådar som vanskeleggjer etablering i andre land.

Når ein høyrer på debatten her i dag, kan ein kanskje tru at denne saka dreiar seg om noko heilt anna – men det er faktisk handel med tenester saka dreiar seg om. Auka handel med tenester over landegrensene har mange positive sider. Det er viktig å ha fokus på eventuelle negative konsekvensar. Difor har Regjeringa vore så klar – ein har jobba og fått alle utgreiingar for å sikra at det med sosial dumping ikkje er problematisk i høve til direktivet. Frå SV og Senterpartiet kjem det at me no ikkje kan ha styringsrett sjølve. For det første er det ikkje tenestedirektivet som regulerer arbeidsrettslege forhold, det er det utsendingsdirektivet som gjer, som òg vart nemnd her av representanten Henriksen. Utsendingsdirektivet går føre tenestedirektivet, så det direktivet har inga betydning i arbeidsrettslege forhold.

Så vil eg òg berre seia at når det er snakk om sosial dumping, seier artikkel 1 at tenestedirektivet ikkje rører ved arbeidsretten og retten til å forhandla om, inngå og handheva tariffavtalar, og at det ikkje er til hinder for dagens allmenngjeringsordning eller endringar i ho. Direktivet seier uttrykkeleg at det ikkje rører ved organisering og finansiering av offentlege tenester – det rører altså ikkje ved arbeidsretten, retten til å forhandla, inngå og handheva tariffar og retten til arbeidskamp. Det er viktig at me har med oss desse fire punkta. Eg synest at desse representantane bør lesa dette ein gong til.

Eg har berre lyst til å avslutta med å seia at tenestedirektivet regulerer handel med tenester, det regulerer ikkje arbeidsrettslege forhold, det er det utstasjoneringdirektivet som gjer.

Ola Borten Moe (Sp) [11:34:05]: Jeg tenkte å ta tak i innlegget fra representanten Svein Roald Hansen. For det første feilsiterte han meg, han sa at jeg hadde sagt at dette skulle bestemmes av norske myndigheter. Jeg sa at det var norske myndigheter i fellesskap med de norske fagorganisasjonene som skulle legge rammene for norsk politikk når det gjelder arbeidsrett og lønns- og arbeidsvilkår. Det er en viktig presisering. Så oppfattet jeg resonnementet hans dit hen at siden vi har akseptert så mange andre EU-direktiv, måtte vi også være for dette EU-direktivet. Det er med respekt å melde en meningsløs retorikk og en meningsløs påstand. Det bør jo selvsagt være slik at vi alle sammen som aksepterer direktiv på vegne av Norge, går inn i hvert enkelt av disse direktivene, ser på konsekvensene av dem, og vurderer om dette er fornuftig for Norge å være med på eller ikke. For veldig mange av disse direktivenes del, er det fornuftig av Norge å bli med på en felles politikk og et felles regelverk med EU.

Så er det dog ikke det samme som at vi ikke har en aktiv europapolitikk. Jeg vil påstå, og delvis også dokumentere, at både Senterpartiet og SV har vært med på å tilføre den norske EU-politikken et langt mer aktivt tilsnitt i denne perioden, enn det som har vært tilfellet i tidligere perioder. Da vil jeg trekke fram to saker som spesielt viktige. Det ene er gjeninnføringen av den differensierte arbeidsgiveravgiften. Det hadde ikke kommet hvis det ikke hadde vært et betydelig engasjement, ikke minst fra Senterpartiet og SV, men også fra en samlet norsk regjering, for å få på plass et av de viktigste distriktspolitiske virkemidlene i Norge. Det fikk vi altså på plass. Dette er et resultat av en aktiv EU-politikk, en aktiv tilnærming til EØS-avtalen. Det andre er jo det som kanskje er en av Regjeringens store seiere i forhold til EU i denne perioden, nemlig at vi fortsatt har et hjemfallsinstitutt, at vi fortsatt har klart å bevare eierskapet og den offentlige styringen over norske vannressurser og den enorme verdiskapingen som er i norske fossefall.

Det forundrer meg at representanten Hansen farer så lett over disse viktige spørsmålene, og nærmest legger til grunn at siden dette har kommet fra EU, er vi forpliktet til å godta det.

Så en bemerkning på tampen. I EØS-avtalen er det jo hjemlet at vi har vetorett. Det har vært referert tidligere her at bl.a. Bjørn Tore Godal mente at det burde være uproblematisk å bruke den. Mitt spørsmål til Hansen blir jo: Hvis man ikke skal kunne bruke vetoen i dette spørsmålet, når det stilles grunnleggende spørsmål ved om det er norske regler som skal gjelde i forhold til lønns- og arbeidsvilkår i Norge, når skal man da gjøre det?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:37:27]: Ut fra det som er sagt av statsråden i denne debatten, kan vi slå fast at det er avklart at Norge og EU i samforstand vil fastslå en del grunnleggende ting ved innlemmelsen av dette tjenstedirektivet, nemlig at direktivet ikke berører ansettelsesvilkår, forholdet mellom partene i arbeidslivet, retten til å forhandle om å inngå kollektive avtaler og grunnleggende rettigheter i streikeretten og retten til arbeidskonflikter – og det berører ikke arbeidsretten eller trepartssamarbeidet.

For det andre vil det fastslås at det ikke er noen motsetning mellom tjenstedirektivet og en sterk nasjonal satsing for å utvikle handlingsplaner og iverksette egnede tiltak med henblikk på å beskytte rettighetene til innenlandske og utsendte arbeidstakere og å opprettholde høye standarder på arbeidsplassen. Slike tiltak kan bl.a. omfatte et effektivt system for allmenngjøring av tariffavtaler og innføring av solidaransvar med henblikk på å sikre at arbeidstakernes rettigheter blir respektert.

Sist, men ikke minst, det vil bli fastslått at nasjonale myndigheter fortsatt har kompetanse til å avgjøre i hvilken utstrekning tjenester skal ytes av det offentlige, og hvordan de skal organiseres og finansieres.

På dette grunnlag vil jeg be om at det framsatte forslaget fra Kristelig Folkeparti blir omgjort til et oversendesforslag.

Når det gjelder debatten for øvrig, kan det være fristende å sende noen stikk i mange retninger, men på dette stadium i debatten skal jeg prøve å avstå fra det. Jeg vil bare fastslå at når representanten Svein Roald Hansen sier at motstanderne av direktivet – de som vil stemme imot innlemmelse – uttrykker mistillit til EU og til EU-samarbeidet, er ikke det den største bomben i denne debatten. Men den mistillit som de samme representanter uttrykker til sin egen statsråd gjennom det de har sagt fra denne talerstol i dag, er ganske oppsiktsvekkende, for det de ærede medrepresentanter sier, er at de ikke tror – de tror ikke på proposisjonens tekst, de tror ikke på statsrådets ord fra Stortingets talerstol, de tror ikke på de forsikringer som Regjeringen vil utbe seg i Brussel. Det er Regjeringens problem, men det er verd å bemerke på tampen av denne debatten at man har et slikt problem.

La meg avslutningsvis si at for Kristelig Folkeparti er EØS-avtalen en avtale som har tjent Norge vel, slik det er fastslått av to forskjellige regjeringer de siste årene, og for oss har det en egenverdi å hegne om EØS-avtalen. Det er ikke underlig at de som er imot EØS-avtalen tar lett på dette, men det gjør altså ikke Kristelig Folkeparti.

Svein Roald Hansen (A) [11:40:43]: Det var ikke tilsett å begrense sitatet fra Ola Borten Moes innlegg og utelate at det når det gjelder dette området som vi nå snakker om, altså lønns- og arbeidsvilkår, ikke bare er de politiske myndigheter, men også partene i arbeidslivet som skal ha medbestemmelse. Mitt poeng var at det prinsipielle, nemlig at når det gjelder regelverket i det indre marked – som vi er en del av – er det altså ikke norske myndigheter, men EUs organer som bestemmer. Det gjelder for alle direktivene vi har implementert, og det gjelder også for dette så langt det er myndighetene som fastsetter ting. Det er det prinsipielle.

Så spør Ola Borten Moe om når vi skal bruke reservasjonsretten hvis den ikke skal brukes i et tilfelle hvor det stilles spørsmål om lønns- og arbeidsvilkår. Det er her vi er uenige. Dette direktivet stiller ikke spørsmål ved lønns- og arbeidsvilkår. Det er ikke slik som representanten Bergo sa, at det blir økt handel med tjenester, og da kommer det mange til Norge og yter tjenester på østeuropeiske, lave lønninger. De som skal yte tjenester i Norge,

skal gjøre det på grunnlag av utstasjoneringsdirektivet, og da er det norske lønns- og arbeidsvilkår som gjelder. Det er en realitet.

Reservasjonsretten skal vi bruke når det er nødvendig ut fra viktige nasjonale hensyn. Til nå har altså ingen regjeringer funnet at det har vært tilfellet. Den retten er reell, men den har en konsekvens, fordi EU vil gjøre et mottiltak. Hva det vil bli, vil vi selvsagt ikke kunne vite før vi har en helt konkret sak. Men på dette området, som omhandler en stor del – ikke alt – av tjenstemarkedet, er det ikke en liten fillesak vi snakker om.

Så sa representanten Trygve Slagsvold Vedum at vi skal ha gode lønns- og arbeidsvilkår i Norge. Ja, det tror jeg ikke det er noen særlig stor uenighet om i denne salen, i hvert fall ikke i det store og hele. Når det gjelder arbeidsvilkårene, har denne salen en stor innvirkning gjennom arbeidsmiljølov osv., men når det gjelder lønnsforhold, må vi ikke i denne debatten om sosial dumping glemme at det er partene i arbeidslivets ansvar. Vi kan altså bruke allmenngjøringsinstituttet. Det er et virkemiddel som partene i arbeidslivet kan ta i bruk. Men når det gjelder lønns- og arbeidsvilkår, er det altså ikke forbudt å betale dårlig i Norge. Vi kan beklage det og kalle det mye rart, men det er ikke forbudt. Så sier man at økt handel med tjenester vil undergrave gode lønns- og arbeidsvilkår. Nei, jeg har større tillit til norsk fagbevegelse enn som så. Det er det ene. Det andre er at veldig mange land i Europa har minstelønnsatser. Tror virkelig de som er veldig skeptiske her, at EU-land vil akseptere at man på EU-nivå fjerner bestemmelsene om minstelønn? Jeg tror bedre både om EU-systemet og om de enkelte landene enn som så.

Steinar Gullvåg (A) [11:44:16]: I likhet med representanten Høybråten føler jeg trang til å slå fast at denne debatten har vist at rettsreglene i norsk arbeidsliv er vårt eget ansvar, nå og i framtida, uavhengig av tjenstedirektivet.

Nå har jeg en følelse av – og jeg synes denne debatten er et uttrykk for det – at nei-sidens motstand mot tjenstedirektivet egentlig er en omkamp om selve EØS-avtalen. Det er i og for seg greit. Men da skal man huske på at bruken av reservasjonsretten i en sak som går rett inn i en av EUs fire friheter, så åpenbart ville ha resultert i det som kalles «adekvate mottiltak» fra EUs side – og jeg er sjeleglad for at det ikke skjer, ikke minst av hensyn til norsk fiskerinæring.

Det nei-siden bør huske, er at det er mange av oss som faktisk ser på EØS-avtalen som et alternativ til EU-medlemskap. Den dagen EØS-avtalen måtte falle, er det mange av oss som betrakter medlemskapet som et alternativ, og da kan det brått hende at det nei-flertallet som i dag eksisterer i befolkningen, snus til et ja-flertall. Etter min oppfatning er derfor nei-sidens omkamp om EØS-avtalen farlig først og fremst for nei-siden selv.

Olav Gunnar Ballo (SV) [11:46:52]: Jeg merket meg Dagfinn Høybråten's uttalelse om at det ikke bør overraske noen at de som er imot et norsk EU-medlemskap, også er skeptiske til EU-systemet. Det er et resonnement

jeg er helt enig med ham i. På den annen side er det jo helt tydelig at de som er mest redd for konsekvensene av EU-systemet, ikke er vi som er EU-motstandere, men det er Steinar Gullvåg og Svein Roald Hansen. Det er ingen som så klart som dem har advart mot konsekvensene av å si nei til EU, fordi man ser for seg en masse reaksjoner fra det systemet, som vil ha store, alvorlige ringvirkninger for Norge. Og det interessante med det er i hvor stor og skarp kontrast det står til både hva daværende handelsminister Bjørn Tore Godal sa, og hva daværende statsminister Gro Harlem Brundtland sa. De sa at den reservasjonsretten skulle man nettopp bruke, og at den ville bli aktivt brukt når det var grunn til det. Mens det man på mange måter har brukt tiden til her, er å lese det som skulle ha stått med fin skrift i den avtalen, men som ikke bli problematisert i 1992 i det hele tatt, nemlig at det å si nei er så alvorlig at det knapt finnes den sak hvor man kan si nei. Det gjør også at næringsministeren i dag ikke har kunnet komme opp med et eneste eksempel på en sak innenfor EU-systemet som hun kunne tenkt seg å si nei til.

Så må jeg si at når noen her framstiller det som om dette går helt glatt, og sier at det er ingen problemer i forhold til å hindre sosial dumping, står det i ganske grell kontrast til dommer som allerede er falt innenfor EU-systemet, f.eks. Laval-dommen fra desember 2007: Byggnads i Sverige kan gå i forhandlinger om å opprette tariffavtaler med ethvert svensk selskap og ta i bruk de konfliktmidlene som svensk lov godkjenner. Men et latvisk selskap kan ikke gjøre det. Det betyr også at dersom man fra svensk side oppretter et selskap i Latvia for så å la de ansatte arbeide i Sverige, har man kommet rundt det som svenske domstoler kan gjøre noe med.

Tilsvarende gjelder for Rüffert-dommen fra mai 2008: Delstaten Niedersachsen kan kreve at alle tyske selskap må betale tarifflønn ved offentlige oppdrag, men ikke at polske må gjøre det.

Luxembourg-dommen fra juni 2008: Luxembourg fikk ikke lov til å stille samme krav til selskap som jobber på tvers av nasjonale grenser, som til innenlandske selskap.

Slik kunne man ha kommet opp med eksempler, og nye eksempler vil naturligvis komme med nye rettssaker. Det som da er uheldig, er at så mange av dem som forsvarer den typen avtaler i dag, ikke problematiserer den typen konsekvenser. Da er det jo helt naturlig – vi står og sier dette i dag, og vi sa tilsvarende i 1992 – at vi trekker det fram i ettertid. Er det ikke da greit med en smule ydmykhet, og si at vi var for påståelige den gangen, det var faktisk ikke sånn som vi sa?

Presidenten: Svein Roald Hansen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Svein Roald Hansen (A) [11:50:01]: Til representanten Olav Gunnar Ballo vil jeg bare si at når jeg stemmer for dette direktivet i dag, er det ikke fordi jeg er redd for EU, det er fordi jeg tror det er et bra direktiv for tjenstehandel. Det er bra å få like konkurransevilkår også på dette området fordi det er for mange snubletråder rundt omkring.

Jeg leste i avisen at Den norske regjering nå vurderer å saksøke spanske verft, fordi man har mistanke om at de driver subsidiering. Jeg går ut fra at også representanten Ballo er enig i at den type konkurransevridning skal vi ikke ha, enten det gjelder HMS-regler, arbeidstid eller hva det er – det er hele poenget med det indre markedet.

Så til disse dommene som altså ikke gjelder tjenstedirektivet. Det gjelder utstasjoningsdirektivet, og det arbeides nå intenst, i hvert fall fra venstresiden i EU-parlamentet, for å få endret de direktivene nettopp for å snevre inn domstolens handlingsrom. Jeg tror det hadde vært en fordel om representanter som Olav Gunnar Ballo kunne vært med i den kampen på den europeiske arenaen. Men den har vi dessverre satt oss utenfor.

Statsråd Sylvia Brustad [11:51:16]: På tampen av debatten føler jeg behov for å si – som i og for seg representanten Hansen også var inne på her i stad – at det tjenstedirektivet vi i dag diskuterer, jo er et tjenstedirektiv for framtida. Det går ikke an å lene seg på det som har vært, for det er dette som – innenfor det området vi nå snakker om – vil gjelde framover. Jeg vil også si at denne debatten jo egentlig handler om følgende: Er det domstolen som skal bestemme politikken, eller er det politikerne som skal bestemme den? Også derfor mener vi det er riktig å innlemme dette tjenstedirektivet.

Når vi mener dette er bra for Norge og for norske arbeidsplasser, er det fordi tjenstenæringa er en svært viktig næring i Norge. Det er en næring som er i vekst, og det er en næring som er helt avhengig av å handle med andre land for at vi skal kunne opprettholde arbeidsplasser, for at vi skal kunne få enda mer verdiskaping i Norge.

Når vi har sagt – jeg gjentar det gjerne nå – at vi er trygge på at dette tjenstedirektivet ikke undergraver arbeidstakernes rettigheter, så mener vi det! Dette er utredet, med respekt å melde, på alle bauger og kanter. Så kan en fortsatt være uenig – jeg skjønner at noen er det – men det er utredet. Jeg vil også si: Arbeiderpartiet hadde aldri gått inn for å innlemme et direktiv som hadde undergravd arbeidstakernes rettigheter – la det være helt klart!

Det står uttrykkelig i det Stortinget forhåpentligvis skal stemme over senere: Tjenstedirektivet er ikke til hinder for tiltak som er igangsatt mot sosial dumping. Allmenngjøringsinstituttet kan videreføres og utvikles. Vi kan opprettholde, sjølsagt, nasjonal styringsrett over viktige samfunnsområder, og grunnleggende samfunnsoppgaver kan fortsatt løses gjennom offentlig sektor. Tjenstedirektivet berører ikke nasjonale arbeidsrettslige spørsmål, og er heller ikke til hinder for den norske modellen for trepartssamarbeid. Dette er det sjølsagt viktig for Arbeiderpartiet at vi greier å ivareta. Her har vi en god kombinasjon av både å ivareta arbeidstakernes rettigheter, som vi bestemmer sjøl ved partene i arbeidslivet, og det å kunne innlemme tjenstedirektivet, som er så usigelig viktig for norske arbeidsplasser.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se nedenfor)

Sak nr. 3 [11:53:51]

Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om pensjonar frå statskassa (Innst. S. nr. 195 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 46 (2008–2009))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2661)

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Da går Stortinget til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

I

Som medlemmer av Stortingets kontrollutvalg for etterrettings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste for tidsrommet 1. juli 2009 – 30. juni 2014 velges Helga Hernes, Theo Koritzinsky og Wenche Elizabeth Arntzen.

II

Som leder for utvalget for samme tidsrom velges Helga Hernes, som nestleder velges Svein Grønnern.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Dagfinn Høybråten satt fram et forslag på vegne av Kristelig Folkeparti. Dette forslaget har Dagfinn Høybråten omgjort til et oversendelsesforslag.

Forslaget lyder i endret form:

«Regjeringa vert oppmoda om å leggja fram spørsmålet om tenestedirektivet for ny handsaming i Stortinget, dersom det skulle visa seg at LOs fire krav til direktivet ikkje vert oppfylt.»

Presidenten foreslår at forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykkjer til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direk-

tiv 2006/123/EF av 12. desember 2006 om tjenester i det indre marked (tjenestedirektivet).

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 86 mot 14 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 12.03.39)

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

Følgjande personar vert gitt pensjonar frå statskassa:

Opplysningar om søkjaren		Pensjon					
Nr.	Namn	Alder ved avskjeden (for enkjer, noverande alder)	Pensjons-ansiennitet	Vedteke	Brutto	Gitt frå	Merknad
<i>Utanriksdepartementet</i>							
1	Inga Lill Jones	-	-	14.01.2008	2 259,-	01.01.2008	
2	Ali Darkazali	62	-	15.02.2008	2 102,-	01.06.2008	
3	Siri Øwre	69	13	13.03.2008	8 465,-	01.01.2008	
4	Chantal Petit	66	-	29.04.2008	5 203,-	01.04.2008	
5	Vadim Kotov	58	-	29.10.2008	3 852,-	01.09.2008	
6	Manuel Calero Mercado	66	-	03.08.2008	200,-	01.04.2008	
7	Karin Novotná	58	-	04.04.2008	1 653,-	01.07.2008	Vert gitt pensjon frå 01.07.2007, men ho gjekk ikkje av før 01.07.2008 og har difor ikkje teke ut pensjon tidlegare.
8	Fernando dos Reis	61	-	21.02.2005	6 347,-	01.04.2007	Har hatt pensjon frå 01.04.2005. Pensjonen vert redusert frå 01.08.2008 då han får auka sin lokale pensjon
<i>Andre</i>							
9	Per Pettersson	69	4	26.06.2008	3 655,-	01.05.2008	

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 4 [12:04:09]

Referat

- (185) Verneplan for vassdrag - avsluttande supplerings (St.prp. nr. 53 (2008–2009))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
- (186) Bibliotek. Kunnskapsallmenning, møttestad og

kulturarena i ei digital tid (St.meld. nr. 23 (2008–2009))

- (187) Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv (St.meld. nr. 24 (2008–2009))
- (188) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørg Tørresdal, Dagrun Eriksen, May-Helen Mølvær Grimstad og Ingebrigt S. Sørfohn om å inkludere barn som har opplevd overgrep på norske skoler i utlandet, i Stortingets utvidede og tilpassede rettferdsvederlagsordning for tidligere barnehjems- og spesialskoleelever (Dokument nr. 8:78 (2008–2009))
Enst.: Nr. 2–4 sendes familie- og kulturkomiteen.
- (189) Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs pro-

- gram for modernisering av den europeiske nærings- og handelsstatistikken (MEETS) 2009–2013 (St.prp. nr. 55 (2008–2009))
 Enst.: Sendes finanskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
6. (190) Forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2008 (St.meld. nr. 20 (2008–2009))
7. (191) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Kenneth Svendsen, Gjermund Hagesæter, Jørund Rytman og Kåre Fostervold om bedre regler for næringsdrivende og gründere som driver enkeltpersonforetak (Dokument nr. 8:74 (2008–2009))
 Enst.: Nr. 6 og 7 sendes finanskomiteen.
8. (192) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åse Gunhild Woie Duesund, Laila Dāvøy, Dagfinn Høybråten og Hans Olav Syversen om økt satsing på forebygging av narkotikamisbruk gjennom nulltoleranse for narkotikaomsetning, opphør av sprøyterom og sterkere satsing på helhetlig forebyggingsarbeid (Dokument nr. 8:79 (2008–2009))
9. (193) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åse Gunhild Woie Duesund, Hans Olav Syversen, Laila Dāvøy og May-Helen Molvær Grimstad om endring av alkoholloven slik at servering av alkohol ikke kan skje etter kl. 02.00, strengere sanksjoner for brudd på alkoholloven og større vektlegging av politiets råd (Dokument nr. 8:80 (2008–2009))
 Enst.: Nr. 8 og 9 sendes helse- og omsorgskomiteen.
10. (194) Offentleg rettshjelp (St.meld. nr. 26 (2008–2009))
 Enst.: Sendes justiskomiteen.
11. (195) Samtykke til deltaking i ei avgjerd i EØS-komiteen om innlemming i EØS-avtala av tiltaksområde 1 og 3 i Erasmus Mundus II-programmet (2009–2013) (St.prp. nr. 56 (2008–2009))
 Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
12. (196) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse Michaelsen om å gjøre regelverket mer fleksibelt for å sikre alle elever rett til tilpasset opplæring (Dokument nr. 8:75 (2008–2009))
13. (197) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, Leif Helge Kongshaug og Trine Skei Grande om grunnleggende prinsipper for å sikre en offensiv forskningspolitikk (Dokument nr. 8:76 (2008–2009))
 Enst.: Nr. 12 og 13 sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
14. (198) Ei forvaltning for demokrati og fellesskap (St.meld. nr. 19 (2008–2009))
15. (199) Lokal vekstkraft og framtidstru. Om distrikts- og regionalpolitikken (St.meld. nr. 25 (2008–2009))
 Enst.: Nr. 14 og 15 sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
16. (200) Årsmelding til Stortinget fra Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalet) for 2008 (Dokument nr. 18 (2008–2009))
 Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
17. (201) Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs satellittnavigasjonsprogrammer Galileo og EGNOS (2008–2013) (St.prp. nr. 54 (2008–2009))
 Enst.: Sendes næringskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
18. (202) Entra Eiendom AS (St.meld. nr. 29 (2008–2009))
 Enst.: Sendes næringskomiteen.
19. (203) Nord-Jærenpakka – fullføring (St.prp. nr. 58 (2008–2009))
20. (204) Utbygging og finansiering av E6 Øyer (Granrudmoen)–Tretten i Øyer kommune i Oppland (St.prp. nr. 59 (2008–2009))
21. (205) Utbygging og finansiering av E18 på strekningen Sky–Langangen i Vestfold og Telemark (St.prp. nr. 60 (2008–2009))
22. (206) Delvis bompengefinansiering av Vossapakko i Hordaland (St.prp. nr. 61 (2008–2009))
23. (207) Virksomheten til NSB AS (St.meld. nr. 21 (2008–2009))
24. (208) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud og Gjermund Hagesæter om fritak for ideelle organisasjoner fra å betale konsesjonsavgift for bruk av sambandsutstyr som er nødvendig for å kunne utføre aksjoner som har til hensikt å redde liv og helse (Dokument nr. 8:77 (2008–2009))
 Enst.: Nr. 19–24 sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
25. (209) Samtykke til godkjenning av endringer av 8. juli 2005 i konvensjon om fysisk beskyttelse av nukleært materiale av 3. mars 1980 (St.prp. nr. 57 (2008–2009))
26. (210) Svalbard (St.meld. nr. 22 (2008–2009))
27. (211) Noregs deltakelse i Europarådet i 2008 (St.meld. nr. 27 (2008–2009))
28. (212) Samarbeidet i Organisasjonen for tryggleik og samarbeid i Europa (OSSE) i 2008 (St.meld. nr. 28 (2008–2009))
 Enst.: Nr. 25–28 sendes utenrikskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.